

Archeologienota
Vooronderzoek zonder ingreep in de bodem
Brakel – Kleibergstraat

Programma van maatregelen

Ons kenmerk :	ORTEC2101890
Auteurs :	Alexander Doucet Vanessa Bigonzi Ward Decramer
Datum verslag:	12 oktober 2021
Projectcode Onroerend Erfgoed :	2021J35
Wettelijk depot :	D/2021/15.001/30

Coverfoto: het terrein gesitueerd op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840; bron: AGIV)

Auteurs & autorisatie:

Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)

Vanessa Bigonzi

Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023)

Copyright reserved. No part of this publication may be reproduced in any form, by print, photoprint, microfilm or any other means without the permission from the publisher.

Wettelijk depot: D/2021/15.001/30

INHOUDSTAFEL

Deel 2: Programma van maatregelen.....	4
1 Beschrijvend gedeelte	4
1.1 Administratieve gegevens	4
2 Gemotiveerd advies.....	6
3 Programma van maatregelen	11
Ondertekening.....	12

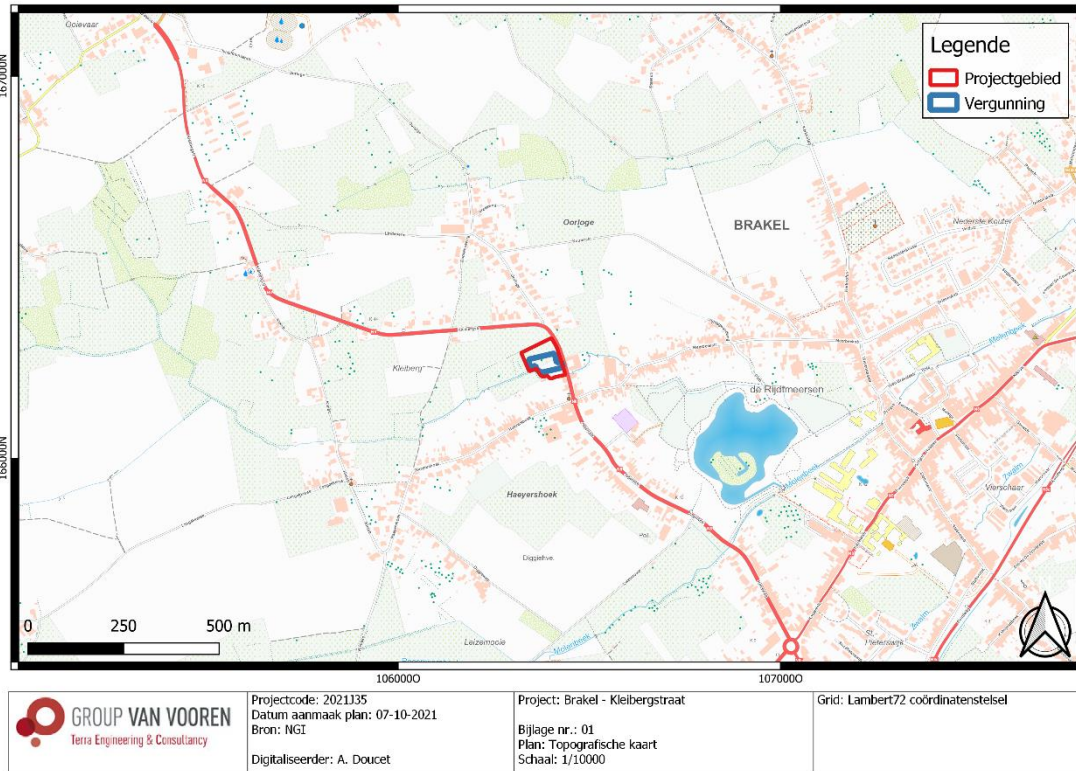
Deel 2: Programma van maatregelen

1 Beschrijvend gedeelte

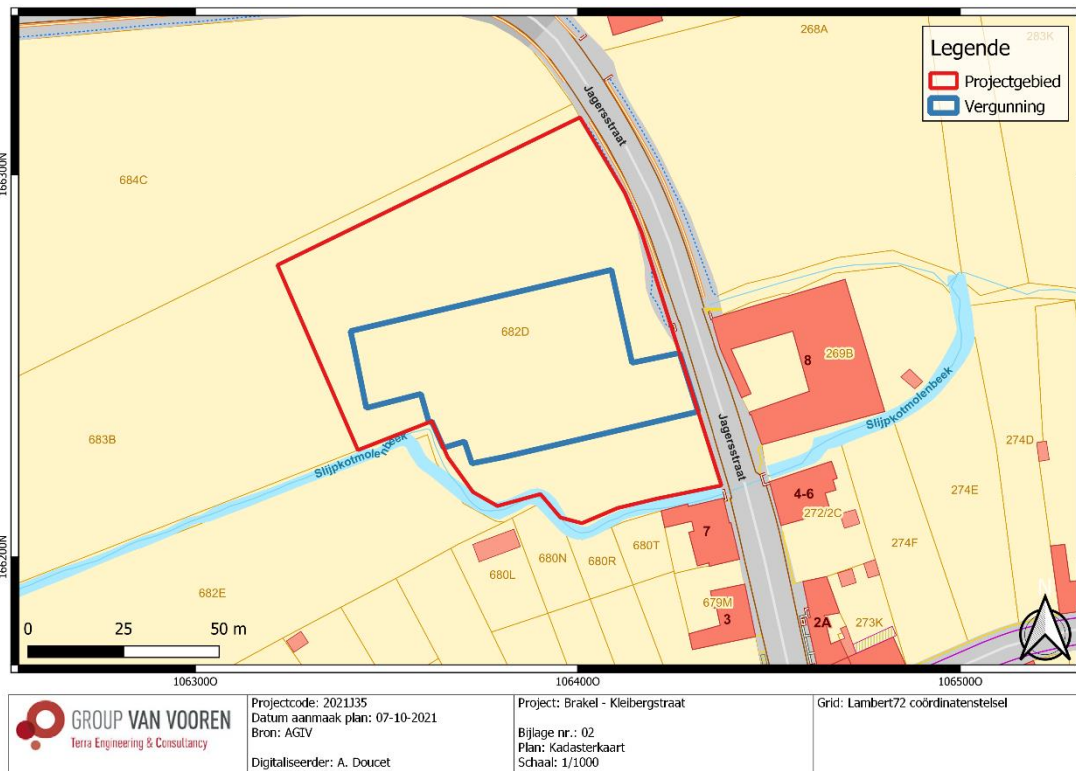
1.1 Administratieve gegevens

Projectcode	2021J35 (bureauonderzoek)
Erkend archeoloog	Terra Engineering & Consultancy nv (OE/ERK/Archeoloog/2020/00014) Ward Decramer (OE/ERK/Archeoloog/2019/00023) Alexander Doucet (OE/ERK/Archeoloog/2020/00003)
Locatie	Provincie: Oost-Vlaanderen Gemeente: Brakel Adres: Kleibergstraat (fig. 2.1)
Kadastrale gegevens	Braken, afdeling 1, sectie C, percelen 682D
Bounding Box	Projectgebied Punt 1: X = 106321, Y = 166209 Punt 2: X = 106438, Y = 166315 Vergunningsgebied Punt 1: X = 106341, Y = 166224 Punt 2: X = 106432, Y = 166275
Oppervlakte projectgebied (buiten een archeologische zone)	7 378 m ²
Oppervlakte vergunningsgebied (buiten een archeologische zone)	2 738 m ²
Oppervlakte bodemingreep	2 140 m ²
Einddatum bureauonderzoek	26 oktober 2021
Relevante termen¹	Oost-Vlaanderen; zandleemstreek; leem gronden; steentijd; metaaltijden; Romeinse periode; middeleeuwen; nieuwe tijd.
Bebouwde zones:	Het projectgebied is gedeeltelijk bebouwd. Langs de Kleibergstraat, in het zuidelijke deel van het projectgebied, bevindt zich een maisopslag van 1000 m ³ die al verhard is met een betonplaat (verstoring van ca 20 cm diep).

¹ <https://thesaurus.onroerendergoed.be>

Fig. 2.1: Topografische kaart (2017) met situering van het projectgebied (© NGI).

Fig. 2.2: Kadasterplan met situering van het projectgebied (© AGIV).

Fig. 2.3: Meest recente luchtfoto (2020) met situering van het projectgebied (@ AGIV).

2 Gemotiveerd advies

Het projectgebied bevindt zich in de provincie Oost-Vlaanderen, ten noordenwesten van de dorpskern van Nederbrakel, in de zandleemstreek. Het terrein is gedeeltelijk ingericht als weiland en gedeeltelijk bebouwd met opslagplaatsen. In het zuidelijke deel van het projectgebied, langs de Kleibergstraat, bevinden zich een maïsopslag van 288 m² die al verhard is met een betonplaat (verstoring van ca. 20 cm diep) en een grassilo-opslag van 288 m² die nog niet verhard is. Verspreid over het terrein wordt hooi opgeslagen onder plasticen doeken.

Het projectgebied bevindt zich in de provincie Oost-Vlaanderen, ten westen van de dorpskern van Nederbrakel, in de zandleemstreek. Het projectgebied is in twee delen verdeeld door de Slijpkotmolenbeek of Meerbeek die samen met de Kouterbeek op ca. 420 m ten noorden en de Molenbeek op ca. 630 m ten oosten in de Zwalmbeek stroomt op ca. 1100 m afstand ten noorden van het projectgebied.

Het projectgebied bevindt zich in een heuvelregio aan de rand van de Vlaamse Ardennen. Ten westen van het projectgebied is dit heuvelachtige landschap aanwezig. Het projectgebied bevindt zich aan de voet van de Kleiberg, in een nattere omgeving. De hoogteverschillen in de omgeving van het projectgebied variëren tussen ca. 38 à 80 m TAW. De aardkundige gegevens (*infra*) tonen aan dat het projectgebied op een hoogte van ca. 45-47 m TAW zicht bevindt de contouren van het projectgebied is er een **ophoging van een 30-tal cm** op te merken in het noordoosten van het terrein.

De aardkundige gegevens hebben getoond dat het projectgebied ligt op de steile gradiëntzone van de Kleiberg naar de Slijpkotmolenbeek of Meerbeek die het terrein in twee delen opdeelt. De quartairdikte kaart heeft getoond dat het klei-tertiairsubstraat op enkele plekken van de heuvels ten noorden van het projectgebied dagzoomt, vandaar de naam Kleiberg. Dit was geverifieerd met de bodemkaart die heeft getoond dat tertiair klei op deze plekken aanwezig was. De aanwezigheid van klei en van omliggende rivieren in het landschap zijn potentieel positieve elementen die zouden kunnen wijzen op de aanwezigheid van pottenbakkersoven. De landschappelijke ligging van het projectgebied, tussen hogere drogere heuvels en lagere nattere rivierbekken, is ook een gunstig element voor het aantreffen van kampementen van jager-verzamelaars. Paleolandschappelijk is het terrein op een gunstige locatie gesitueerd voor het aantreffen van archeologische vindplaatsen vanaf de steentijd. Bovendien karteert de quartairgeologische kaart alluviale afzettingen ter hoogte van het projectgebied. Omwille van de ligging van het projectgebied, tussen heuvels en waterlopen, kan er ook colluvium verwacht worden. Ter hoogte van het terrein kan er dus een complex van alluviale en colluviale lagen verwacht worden wat mogelijk aanwezig archeologische waarden kan afgedekt hebben.

De bodemkaart karteert ter hoogte van het projectgebied drie verschillende bodemtypes: Aep, Ahp en OB. De bodemseries Aep (langs de noordelijke grens van het projectgebied) en Ahp (grootste deel van het projectgebied) refereren naar sterk gleyige gronden op leem zonder profielontwikkeling. Beide bodemtypes wijzen op een **colluviale en/of alluviale oorsprong** (.p-bodems). Afhankelijk van hun positie in vergelijking met de waterloop hebben de bodemgronden ter hoogte van en rond het projectgebied een matig droge, matig natte of natte conditie. Deze nattere bodems zijn historisch gezien **minder geschikt voor bewoning**, maar sluiten de aanwezigheid van bv. ambachtelijke activiteiten niet uit. Langs de zuidelijke grens van het projectgebied karteert de bodemkaart de OB-bodemserie.

De historische kaarten toonden dat het de Kleibergstraat langs het projectgebied reeds vanaf de Villaretkaart (1745-1748) aanwezig is. Volgens de Villaret-kaart is het projectgebied onbebouwd en ligt het ten noordwesten van *le Moulin de Schelecot*. Het projectgebied omvat ook een waterloop (de Slijpkotmolenbeek) die het projectgebied in twee delen verdeelt een waarlangs de molen ligt. Kaarten uit de 19de eeuw geven een gelijkaardig beeld maar op deze kaarten staat er op de locatie van de watermolen een vierkantshoeve die de Slijpkot Molen wordt genoemd. Op de locatie van het projectgebied zien we de aanleg van een molenvijver met ten noorden van de vierkantshoeve een aftakking van de Meerbeek. Dergelijke molenvijvers zijn typisch ca. 2 m diep en dienen als spaarbekken voor aanvoer van water indien de natuurlijke beek onvoldoende verval heeft. **Vermoedelijk heeft deze vijver het archeologisch bestand grotendeels geschaad**. Het projectgebied blijft verder onbebouwd. De topografische kaarten uit de tweede helft 19de eeuw en eerste helft 20ste eeuw tonen een eerder trage landschapsevolutie. Wel wordt duidelijk dat de aftakking met vijver vanaf de topografische kaart 1989 niet meer gekarteerd staat. Historische gegevens bevestigen dat deze vijver vanaf 1983 in onbruik geraakte en later gedempt werd.

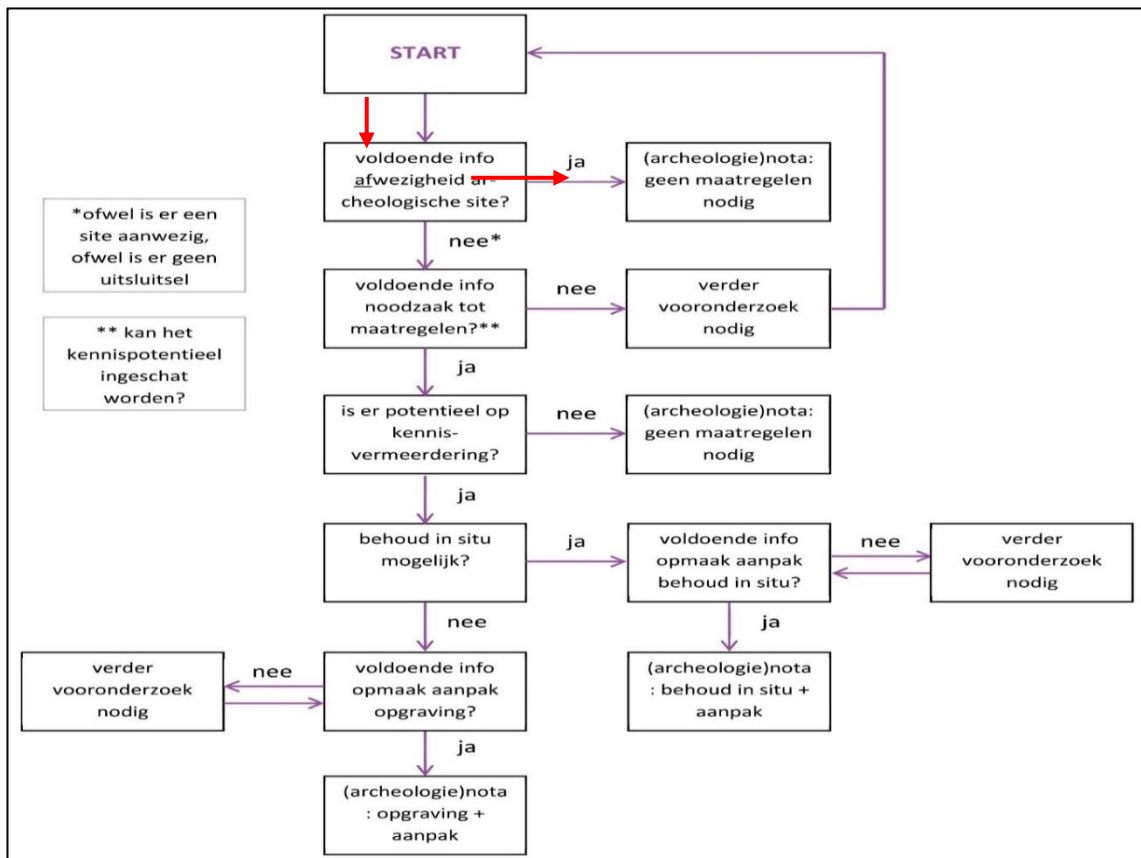
De verzamelde aardkundige, historische en archeologische gegevens leiden tot de vaststelling dat er een zeer hoog archeologisch potentieel is ter hoogte van het projectgebied voor waarden uit de Steentijd t.e.m. de Nieuwe Tijd. Het assessment heeft bewezen dat steentijdvindplaatsen in de omgeving van het projectgebied konden vastgesteld worden (archeologienota ID4788). De verwachting voor **Steentijd** is bijgevolg hoog te noemen. Binnen een straal van 200 m zijn er delen van de Romeinse weg Blicquy-Velzeke die opgegraven werden (CAI501586). Naast de Romeinse weg werden redelijk veel objecten van de Romeinse Tijd (munten, fragmenten van dolium onder anderen) teruggevonden. De aangetroffen elementen (CAI500121 en CAI508035) zouden op een Romeinse villa wijzen. De verwachting voor **Romeinse Tijd** is bijgevolg zeer hoog te noemen. Tegenover het onderzoeksgebied bevindt zich een

watermolen met hoeve die teruggaat tot 1571, mogelijks was op deze locatie reeds eerder een molen aanwezig. De verwachting voor **Middeleeuwen** en latere periodes zijn bijgevolg hoog te noemen.

Het assessment heeft echter aangetoond dat bijna het hele projectgebied vanaf de optekening van de Atlas der Buurtwegen (ca.1840) in gebruik is geweest als molenvijver. Deze vijver werd vermoedelijk bij verbouwingswerken in 1783 aangelegd en zal een vergaande **verstoring van het archeologisch bestand** tot gevolg hebben gehad. Dergelijke vijvers hebben immers vaak een diepte van ca. 2 m. De vijver raakte pas in 1983 in onbruik en is geleidelijk dichtgeslibd en uiteindelijk gedempt. Een ophoging van 30 cm is nog steeds waarneembaar ter hoogte van de vijver. De zone waar de diepste verstoring van 215 cm (+ 30 cm buffer) wordt verwacht, ter hoogte van de nieuw aan te bouwen stal, valt volledig samen met de locatie van deze historische molenvijver. Enkel de zones met een meer beperkte bodemverstoring van 30 cm (+ 30 cm buffer), ter hoogte van de grassilo en de mestopslag, liggen buiten deze vijvers. Uiteindelijk rest er slechts een zone van 800 m² buiten de voormalige molenvijver waar er verharding wordt aangelegd. Bovendien dient er rekening gehouden te worden met het feit dat er op het terrein een complex van alluvium en colluvium wordt verwacht, waardoor het archeologisch bestand mogelijks is afgedekt door dikke pakketten.

Op basis van deze gegevens wordt geconcludeerd dat de geplande ontwikkeling geen bedreiging vormt op eventuele aanwezige archeologische waarden, waardoor het kostenbaat niet noodzakelijk wordt geacht een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uit te voeren. Dit bureauonderzoek leverde zodoende voldoende informatie om een correcte en adequate inschatting te maken van de impact van de geplande werken op het archeologische bodemarchief. Aangezien de werken geen bedreiging vormen, wordt de **vrijgave van het terrein** geadviseerd zonder dat een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem zou moeten plaats vinden.

Fig. 2.4: Beslissingsboom uit hoofdstuk 5.2 van de Code van Goede Praktijk 4.0 (© agentschap Onroerend Erfgoed).

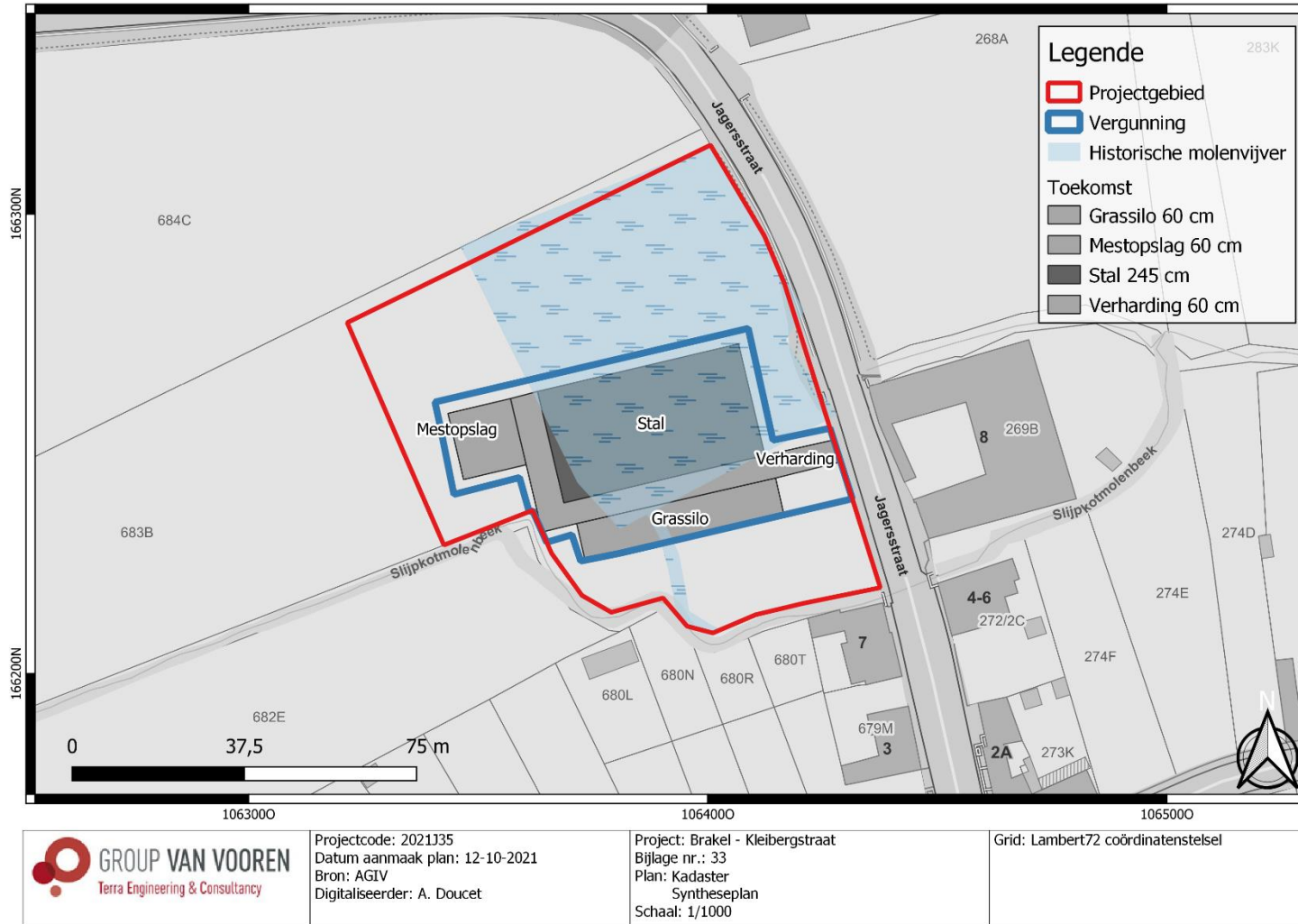

Fig. 2.5: Synthesekaartje

Dit ontslaat de aannemer/bouwheer echter niet van zijn verplichtingen.

De aannemer/uitvoerder van de werken is gehouden aan de meldingsplicht van archeologische vondsten. Deze melding van archeologische toevalsvondsten is wettelijk verplicht. De context zit vevat in [artikel 5.1.4](#) van het [Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013](#).

De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

3 Programma van maatregelen

Niet van toepassing.

Ondertekening

TEC nv staat voor een kwaliteitsvolle aflevering van haar resultaten en onderzoeken, onder de voorwaarden zoals overeengekomen met de opdrachtgever. Aangezien TEC nv de informatie, aangeleverd door de opdrachtgever of derden, niet onafhankelijk kan verifiëren dragen deze informatie-leveranciers de verantwoordelijkheid voor de accuraatheid en de volledigheid van hun informatie.

Dit verslag mag niet gereproduceerd worden, behalve in volledige vorm, zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Voor verdere inlichtingen over voorliggend rapport kunt u contact opnemen met ons kantoor.

Sint-Truiden, 26 oktober 2021

Hoedanigheid	Naam	Handtekening
Gedelegeerd bestuurder	Kristof Van Vooren vv LRJ Van Vooren Gedelegeerd Bestuurder	
Business Unit Manager	Maarten Dingenen	
Auteur en erkend archeoloog	Alexander Doucet	
Nagelezen en goedgekeurd door erkend archeoloog	Ward Decramer	